

Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Infraestructures i Territori

RESOLUCIÓ de 15 d'abril de 2024, del director general de Medi Natural i Animal, per la qual s'aprova el Manual de bones pràctiques sobre la retirada de restes de posidònia i gram. [2024/3962]

El Decret 64/2022, de 20 de maig, del Consell, per a la conservació de prades de fanerògames marines a la Comunitat Valenciana, ha aprovat un marc jurídic específic i actualitzat per a la conservació de les prades de *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*. En la disposició final quinta es disposa l'aprovació per la direcció general competent en matèria de protecció del medi natural d'un manual de bones pràctiques sobre la retirada de les restes de *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*, que arrellegarà les condicions per a la seua autorització.

A tals efectes, en la tramitació de l'expedient es va donar una importància especial al tràmit d'informació pública mitjançant l'exposició pública i la posada a la disposició de la ciutadania en la pàgina web de la conselleria de l'esborrany del Manual. D'altra banda, es va concedir audiència a les persones i als col·lectius interessats, i especialment a tots els ajuntaments litorals de la Comunitat.

Així doncs, a fi d'acomplir el que es disposa en la disposició final quinta del Decret 64/2022, resolc:

Primer

Aprovar el Manual de bones pràctiques sobre la retirada de restes de posidònia i gram.

Segon

La present resolució produirà efectes des del dia de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 15 d'abril de 2024.— El director general de Medi Natural i Animal: Raúl Mérida Gordillo.

ANEX ÚNIC

*Manual de bones pràctiques
sobre la retirada de restes de posidònia i gram*

1. Objecte

Este Manual té com a objecte acomplir el que s'especifica en el Decret 64/2022, de 20 de maig, del Consell, per a la conservació de prades de fanerògames marines a la Comunitat Valenciana, en concret, en relació amb la disposició final quinta.

Este Manual estableix els punts que cal tindre en compte per a seleccionar on, quan i com poden ser retirades les restes de les espècies objecte d'este Manual quan s'acumulen en les platges. Per a fer-ho, s'ha pres com a referència el catàleg de platges establert pel Decret 58/2018, de 4 de maig, del Consell, pel qual s'aprova el Pla d'acció territorial de la infraestructura verda del litoral de la Comunitat Valenciana; es diferencien les platges naturals en quatre nivells: N0 o de protecció integral, N1 o d'especial protecció, N2 amb protecció, i N3 o comuna; i les platges urbanes, en dos: U1, comú, i U2, amb restriccions.

Finalment, s'aporten les indicacions relatives al procediment de sol·licitud i condicions de l'autorització.

2. Introducció

En el litoral del Mediterrani, tendixen a acumular-se sovint en les platges restes de fanerògames marines; la més abundant és la posidònia (*Posidonia oceanica*), i en molta menys mesura gram (*Cymodocea nodosa*), les dos objecte del Decret 64/2022 esmentat. En la majoria de casos, estes restes corresponen a trossos de fulles, que es trenquen amb una estacionalitat natural i són transportades pels corrents i l'onatge. En altres ocasions, també inclouen altres parts de les plantes com són els rizomes, després de ser arrancades per temporals, o a vegades com a resultat de la regressió d'algunes prades en què l'estrat foliar es perd i queden els rizomes al descobert.

Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Infraestructuras y Territorio

RESOLUCIÓN de 15 de abril de 2024, del director general de Medio Natural y Animal, por la que se aprueba el Manual de buenas prácticas sobre la retirada de restos de posidonia y seba. [2024/3962]

El Decreto 64/2022, de 20 de mayo, del Consell, para la conservación de praderas de fanerógamas marinas en la Comunitat Valenciana ha aprobado un marco jurídico específico y actualizado para la conservación de las praderas de *Posidonia oceánica* y *Cymodocea nodosa*. En su disposición final quinta se dispone la aprobación por la dirección general competente en la materia de protección del medio natural de un manual de buenas prácticas sobre la retirada de los restos de *Posidonia* y *Cymodocea*, que recogerá las condiciones para su autorización.

A tales efectos, en la tramitación del expediente se dio una especial importancia al trámite de información pública mediante la exposición pública y la puesta a disposición de la ciudadanía en la página web de la Conselleria del borrador del Manual. Por otra parte se concedió audiencia a las personas y colectivos interesados, y especialmente a todos los ayuntamientos litorales de la Comunitat.

Así pues, con el objeto de dar cumplimiento a lo dispuesto en la disposición final quinta del Decreto 64/2022, resuelvo:

Primero

Aprobar el Manual de buenas prácticas sobre la retirada de restos de posidonia y seba.

Segundo

La presente resolución producirá efectos desde el día de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 15 de abril de 2024.— El director general de Medio Natural y Animal: Raúl Mérida Gordillo.

ANEXO ÚNICO

*Manual de buenas prácticas
sobre la retirada de restos de posidonia y seba*

1. Objeto

Este Manual tiene por objeto dar cumplimiento a lo especificado por el Decreto 64/2022, de 20 de mayo, del Consell, para la conservación de praderas de fanerógamas marinas en la Comunitat Valenciana, en concreto a lo relativo a su disposición final quinta.

Este Manual establece los puntos a tener en cuenta para la selección de dónde, cuándo y cómo pueden ser retirados los restos de las especies objeto de este Manual cuando se acumulan en las playas. Para ello se ha tomado como referencia el Catálogo de Playas establecido por el Decreto 58/2018, de 4 de mayo, del Consell, por el que se aprueba el Plan de acción territorial de la infraestructura verde del litoral de la Comunitat Valenciana, diferenciándose las playas naturales en cuatro niveles: N0 o de protección integral, N1 o de especial protección, N2 con protección, y N3 o común; y las playas urbanas, en dos: U1, común, y U2, con restricciones.

Finalmente se aportan las indicaciones relativas al procedimiento de solicitud y condiciones de la autorización.

2. Introducción

En el litoral del Mediterráneo tienden a acumularse en las playas frecuentemente restos de fanerógamas marinas, siendo la más abundante la posidonia (*Posidonia oceanica*), y en mucha menor medida de la seba (*Cymodocea nodosa*), ambas especies objetivo del mencionado Decreto 64/2022. En su mayor parte estos restos corresponden a trozos de hojas, que se rompen siguiendo una estacionalidad natural y son transportadas por las corrientes y el oleaje. En otras ocasiones, también incluyen otras partes de las plantas como rizomas, tras ser arrancados por temporales, o a veces como resultado de la regresión de algunas praderas en la que el estrato foliar se pierde y quedan los rizomas al descubierto.

L'arribada i la deposició d'estes restes en platges i zones costaneres té un efecte positiu per a l'estabilitat de les platges perquè actua com una barrera natural contra l'erosió marina. Estos materials exercixen funcions similars a les de les dunes embrionàries i aporten, d'una banda, matèria orgànica i nutrients a la fauna, com ara juvenils de peixos, insectes i aus (en el cas de les limícoles les restes de posidònia i gram en el litoral resulten clau per a la seua alimentació durant els passos migratoris i hivernada en el litoral).

A la Comunitat Valenciana, estes acumulacions de restes de fanerògames en el litoral sovint es mesclen amb una altra mena de materials inerts que en conjunt constitueixen el que es denomina arribatges o banquetes. Així doncs, es pot considerar com a arribatges el conjunt d'elements inerts, no sedimentaris, que s'acumulen en la platja arribats a causa de l'onatge o dels corrents marins. A part de les restes de fanerògames marines, els materials que componen els arribatges poden ser de naturalesa diversa, des d'algues marines, restes de vegetació terrestre que assolixen el litoral des de desembocadures de rius i/o séquies, fins a materials d'origen humà, particularment plàstics (alguns d'estos són considerats com a «material contaminant»). Atés el caràcter sovint mixt d'estos arribatges, ha de destacar-se que el present manual es dirigeix exclusivament al maneig i la retirada eventual dels que estiguen compostes majoritàriament, o almenys en un 50 % de volum estimat, per restes de fanerògames marines.

Així mateix, no es consideren inclosos a l'efecte d'este manual les acumulacions xicotetes que, encara que estiguen constituïdes principalment per restes de fanerògames marines, tinguen un volum molt reduït. En este sentit, s'ha de prendre com a valor mínim de referència els arribatges d'un gruix mitjà de menys de 5 cm i estesos en una franja d'almenys un metre d'amplària mitjana al llarg de la costa.

Els processos de descomposició dels materials orgànics acumulats en les platges, entre estos les restes de posidònia i gram, poden afectar les condicions de desenvolupament dels usos turísticorecreatius. És per això que molts ajuntaments, competents en les tasques de neteja del seu litoral, retiren i transporten a abocadors estos arribatges de manera indiscriminada, sense tindre en compte en molts casos la seua importància ecològica i mediambiental. Això causa diferents problemes:

- La retirada de restes de posidònia i gram i l'augment dels fenòmens erosius afecten tant la geomorfologia de la platja com el funcionament dels ecosistemes costaners per la pèrdua permanent de nutrients.

- El caràcter sobtat i massiu del dipòsit de restes de fanerògames marines i altres arribatges en les platges planteja inconvenients seriosos en relació amb la planificació dels servicis de neteja necessaris per a eliminar-los. Això ha portat a l'ús de mitjans mecànics que, aplicats de manera intensiva i sense criteris geomorfològics i ambientals, reduïxen la biodiversitat costanera, alteren els perfils de les platges i provoquen una pèrdua de sediments que altera la dinàmica sedimentària del litoral.

- El dipòsit en abocadors d'arribatges de diferent classe, incloent-hi les restes de posidònia i gram, incrementa la problemàtica ambiental que hi ha en els abocadors, en els quals no s'ha establert fins al moment cap protocol o sistema d'eliminació de baix impacte.

- Es genera un cost econòmic elevat en les economies locals.

La Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, inclou en l'article 57.c la prohibició de «posseir, naturalitzar, transportar, vendre, comerciar o intercanviar, oferir amb finalitats de venda o intercanvi, importar o exportar exemplars vius o morts, així com els seus propàguls o restes, excepte en els casos en els quals estes activitats, d'una manera controlada per l'Administració, puguen resultar clarament beneficioses per a la seua conservació, en els casos que reglamentàriament se determinen», prohibició que afecta les espècies incloses en el Llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial (LESRPE), com és el cas de *P. oceanica* i *C. nodosa*; per tant, la seua retirada ha d'estar regulada per l'administració competent en conservació de la naturalesa, en coordinació amb la resta d'administracions implicades. En este sentit, el Decret 64/2022, en l'article 6, sobre les restes de *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa* expressa que la retirada, la possessió, el transport i l'ús de restes de posidònia i gram en l'àmbit de competència de la Generalitat requerirà autorització de la

La llegada y deposición de estos restos a playas y zonas costeras, tiene un efecto positivo para la estabilidad de las playas al actuar como una barrera natural contra la erosión marina. Estos materiales ejercen funciones similares a las de las dunas embrionarias aportando, por un lado, materia orgánica y nutrientes a la fauna, como juveniles de peces, insectos y aves (en el caso de las limícolas los restos de posidonia y seba en el litoral resultan clave para su alimentación durante los pasos migratorios e invernada en el litoral).

En la Comunitat Valenciana estas acumulaciones de restos de fanerògames en el litoral a menudo se mezclan con otro tipo de materiales inertes que en conjunto constituyen lo que se denomina arribazones o banquetes. Así pues, se puede considerar como arribazones el conjunto de elementos inertes, no sedimentarios, que se acumulan en la playa arribados debido al oleaje o a las corrientes marinas. Aparte de los restos de fanerògames marinas, los materiales que componen los arribazones pueden ser de naturaleza diversa, desde algas marinas, restos de vegetación terrestre que alcanzan el litoral desde desembocaduras de ríos y/o acequias, hasta materiales de origen humano, particularmente plásticos (algunos de ellos a ser considerados como «material contaminante»). Dado que el carácter a menudo mixto de estos arribazones, debe destacarse que el presente Manual se dirige exclusivamente al manejo y eventual retirada aquellas que estén compuestas mayoritariamente, o al menos en un 50 % de volumen estimado, por restos de fanerògames marinas.

Asimismo, no se consideran incluidos a efectos de este Manual las pequeñas acumulaciones que, aunque estén constituidos principalmente por restos de fanerògames marinas, tengan un volumen muy reducido. En este sentido, se debe tomar como valor mínimo de referencia los arribazones de un grosor medio menor de 5 cm y extendidas en una franja de al menos un metro de anchura promedio a lo largo de la costa.

Los procesos de descomposición de los materiales orgánicos acumulados en las playas, entre ellos los restos de posidonia y seba, pueden afectar a las condiciones de desarrollo de los usos turístico-recreativos. Es por ello que, muchos ayuntamientos, competentes en las labores de limpieza de su litoral, retiran y transportan a vertederos estos arribazones de manera indiscriminada, sin tener en cuenta en muchos casos su importancia ecológica y medioambiental. Esto causa de diferentes problemas:

- La retirada de restos de posidonia y seba y el aumento de los fenómenos erosivos afectan tanto a la geomorfología de la playa como, al funcionamiento de los ecosistemas costeros a raíz de la pérdida permanente de nutrientes.

- El carácter súbito y masivo del depósito de restos de fanerògames marinas y otros arribazones en las playas plantea serios inconvenientes con relación a la planificación de los servicios de limpieza necesarios para su eliminación. Ello ha llevado al uso de medios mecánicos que, aplicados de manera intensiva y, sin criterios geomorfológicos y ambientales, reduce la biodiversidad costera, altera los perfiles de playa y provoca una pérdida de sedimentos que altera la dinàmica sedimentaria del litoral.

- El depósito en vertederos de arribazones de distintas índoles, incluyendo los restos de posidonia y seba, incrementa la problemática ambiental existente en los vertederos, en los cuales no se ha establecido hasta el momento ningún protocolo o sistema de eliminación de bajo impacto.

- Se genera un coste económico elevado en las economías locales.

La ley 42/2007, de 13 de diciembre, del patrimonio natural y de la biodiversidad, incluye en su artículo 57.c la prohibición de «poseer, naturalizar, transportar, vender, comerciar o intercambiar, ofertar con fines de venta o intercambio, importar o exportar ejemplares vivos o muertos, así como sus propágulos o restos, salvo en los casos en los que estas actividades, de una forma controlada por la Administración, puedan resultar claramente beneficiosas para su conservación, en los casos que reglamentariamente se determinen», prohibición que afecta a las especies incluidas en el Listado de Especies en Régimen de Protección Especial (LESRPE), como es el caso de *P. oceanica* y *C. nodosa*, y por tanto, su retirada debe estar regulada por la administración competente en conservación de la naturaleza, en coordinación con el resto de administraciones implicadas. En este sentido, el Decreto 64/2022, en su artículo 6, sobre los restos de *Posidonia oceanica* y *Cymodocea nodosa* expresa que la retirada, posesión, transporte y uso de restos de posidonia y seba en el ámbito de competencia de la Generalitat requerirá de auto-

conselleria competent en la matèria de medi ambient, sense perjudi de l'aplicació de la legislació de costes. Amb caràcter general, les restes de posidònia i gram s'incorporaran al substrat costaner, preferentment en la mateixa platja a la qual arriben.

En l'article 6.2 del Decret esmentat s'establix que només quan no siga possible reincorporar-los a les platges de procedència per les seues possibles repercussions ecològiques negatives sobre l'hàbitat (restes contaminades, necessitat de l'ús de maquinària pesant...) les restes retirades es reutilitzaran en processos d'economia circular o qualssevol altres que impliquen el seu aprofitament (compostatge, gasificació, pelletització, producció animal o qualsevol altre procés de valorització), sense perjudi de les autoritzacions administratives preceptives en cada situació.

Les autoritzacions per a la seua retirada, amb la destinació que siga, s'atorgaran pels servicis territorials de la conselleria competent en la matèria de medi ambient, i en estes es fixaran les condicions per a la retirada de les restes, incloent-hi temporada, condicions (manual o amb maquinària), periodicitat i destinació de les restes, per a un període màxim de quatre anys.

En el cas de platges incloses en l'àmbit de la Xarxa Natura 2000 i espais naturals protegits, les determinacions anteriors hauran d'adaptar-se, si és el cas, al que disposen les normes de gestió dels espais corresponents, així com a les particularitats derivades de la presència en estes d'hàbitats o espècies sotmesos a qualsevol règim de protecció.

3. Època de retirada de les restes de posidònia i gram

La retirada de restes de posidònia i gram, en les platges en què es pugua autoritzar, es produirà durant la temporada de més freqüentació de les platges, que es considera el període comprés entre el 15 de març i el 31 d'octubre per a les platges urbanes, i per a les «platges naturals», en els casos excepcionals que així es determine, de l'1 de maig al 30 de setembre. No es podrà realitzar durant la resta de l'any.

4. Criteris d'autorització

4.1. Platges en què no s'autoritza la retirada de restes de posidònia i gram:

- Les platges catalogades com a naturals, independentment del seu nivell: N0, N1, N2 o N3.
- Quan la platja urbana es trobe en situació acusada de retrocés de la línia de costa.
- Platges amb amplària inferior a 10 m.
- Excepcionalment, en determinades platges N2 o N3, que corresponguen a trams de dimensions xicotetes (cales de menys de 200 m de longitud o platges de longitud semblant de naturalesa artificial entre espigons) i amb freqüentació turística elevada, podrà autoritzar-se, en el període entre l'1 de maig al 30 de setembre. En estos casos, la retirada temporal serà puntual, realitzada amb mitjans manuals (sense maquinària) i es limitarà a la platja seca, d'acord amb el que s'indica en els apartats 5, 6 i 7 d'este manual.

4.2. Platges urbanes en què la retirada de restes de posidònia i gram pot autoritzar-se:

- Les platges i les cales catalogades com a urbanes de nivell 1 (U1), segons les mesures per a minimitzar l'impacte de la retirada de les restes de posidònia i gram, així com criteris de selecció de zones d'apilament per a assecament i reposició posterior de les restes retirades, d'acord amb el que s'indica en els apartats 5, 6 i 7 d'este Manual.
- Les platges i les cales catalogades com a urbanes de nivell 2 (U2), que no es troben en la Xarxa Natura 2000 o formen part d'un espai natural protegit, quan estes tinguen un passeig marítim, amb les mateixes condicions expressades en la lletra a).
- Excepcionalment, en les platges urbanes (U2) que es troben en la Xarxa Natura 2000 o formen part d'un espai natural protegit, o que no complisquen les condicions expressades en la lletra b), quan es produísca un temporal que ocasione una acumulació extraordinària de restes de fanerògames marines. En tals casos, la retirada temporal serà puntual i es limitarà a la platja seca, d'acord amb el que s'indica en els apartats 5, 6 i 7 d'este Manual.

En tot cas, s'atendran les mesures de precaució establides en el Decret 58/2018, especialment respecte a les platges que tinguen establides limitacions per presència d'espècies silvestres o hàbitats naturals d'interés per a la conservació.

rizació de la conselleria competent en la matèria de medi ambient, sin perjuicio de la aplicación de la legislación de costas. Con carácter general los restos de *posidonia* y *seba* se incorporarán al sustrato costero, preferentemente a la misma playa a la que lleguen.

En el artículo 6.2 del citado Decreto se establece que solo cuando no sea posible reincorporarlos a las playas de procedencia por sus posibles repercusiones ecológicas negativas sobre el hábitat (restos contaminados, necesidad del uso de maquinaria pesada...) los restos retirados se reutilizarán en procesos de economía circular o cualesquiera otros que impliquen su aprovechamiento (compostaje, gasificación, pelletización, producción animal o cualquier otro proceso de valorización), sin perjuicio de las autorizaciones administrativas preceptivas en cada situación.

Las autorizaciones para su retirada sean cual sean su destino, se otorgarán por los servicios territoriales de la conselleria competente en la materia de medio ambiente y en ellas, se fijarán las condiciones para su retirada de los restos, incluyendo temporada, condiciones (manual o con maquinaria), periodicidad y destino de los restos, para un período máximo de cuatro años.

En el caso de playas incluidas en el ámbito de la Red Natura 2000 y espacios naturales protegidos, las determinaciones anteriores deberán adaptarse en su caso a lo que dispongan las normas de gestión de los espacios correspondientes, así como a las particularidades derivadas de la presencia en las mismas de hábitats o especies sometidas a cualquier régimen de protección.

3. Època de retirada de los restos de posidonia y seba

La retirada de restos de posidonia y seba, en las playas donde se pueda autorizar, se producirá durante la temporada de mayor frecuentación de las playas, que se considera el periodo comprendido entre el 15 de marzo y el 31 de octubre para las playas urbanas, y para las playas naturales, en los casos excepcionales que así se determinen, del 1 de mayo al 30 de septiembre. No se podrá realizar durante el resto del año.

4. Criterios de autorización

4.1. Playas donde no se autoriza la retirada de restos de posidonia y seba:

- Las playas catalogadas como naturales, independentemente de su nivel: N0, N1, N2 o N3.
- Cuando la playa urbana se encuentre en situación acusada de retroceso de la línea de costa.
- Playas con anchura inferior a 10 m.
- Excepcionalmente, en determinadas playas N2 o N3, que correspondan a tramos de pequeñas dimensiones (calas de menos de 200 m de longitud; o playas de semejante longitud de naturaleza artificial entre espigones) y con frecuentación turística elevada, podrá autorizarse, en el periodo entre el 1 de mayo al 30 de septiembre. En tales casos, la retirada temporal será puntual, realizada con medios manuales (sin maquinaria) y se limitará a la playa seca, de acuerdo con lo que se indica en los apartados 5, 6 y 7 de este manual.

4.2. Playas urbanas donde la retirada de restos de posidonia y seba puede autorizarse:

- Las playas y calas catalogadas como urbanas de nivel 1 (U1), siguiendo las medidas para minimizar el impacto de la retirada de los restos de posidonia y seba, así como criterios de selección de zonas de acopio para secado, y posterior reposición de los restos retirados, de acuerdo con lo que se indica en los apartados 5, 6 y 7 de este manual.
- Las playas y calas catalogadas como urbanas de nivel 2 (U2), que no se encuentren en Red Natura 2000 o formen parte de un espacio natural protegido, cuando estas tengan un paseo marítimo, con las mismas condiciones expresadas en la letra a).
- Excepcionalmente, en las playas urbanas (U2), que se encuentren en Red Natura 2000 o formen parte de un espacio natural protegido, o no cumplan las condiciones expresadas en la letra b), cuando se produzca un temporal que ocasione una acumulación extraordinaria de restos de fanerógamas marinas. En tales casos, la retirada temporal será puntual y se limitará a la playa seca, de acuerdo con lo que se indica en los apartados 5, 6 y 7 de este Manual.

En todo caso, se atenderá a las medidas de precaución establecidas en el Decreto 58/2018, en especial respecto a aquellas playas que tengan establecidas limitaciones por presencia de especies silvestres o hábitats naturales de interés para la conservación.

5. Mesures per a minimitzar l'impacte de la retirada dels arribatges

En els casos en els quals s'autoritze la retirada de restes de fanerògames marines, se seguiran les mesures per a minimitzar l'impacte de la retirada, així com les de selecció de zones d'apilament per a asseccament. Una vegada finalitzada la temporada estival, es procedirà a la seua devolució a la costa segons el procediment descrit en l'apartat següent.

Les mesures que hauran de posar-se en pràctica són:

a) La neteja mecànica només es permetrà si la superfície es troba seca (7 cm de profunditat del sediment). La neteja en la zona humida es limitarà als residus d'origen humà i es realitzarà per mitjans exclusivament manuals.

b) S'evitarà la neteja mecànica quan hi haja previsió de vent fort, amb la finalitat de reduir el transport eòlic.

c) No s'acceptaran les pràctiques de rompuda i llaurada en profunditat de la platja.

d) La maquinària que cal emprar ha d'afectar mínimament el substrat, per a evitar l'ús de maquinària amb cadenes. Preferentment, ha d'estar proveïda de pines. En el cas d'emprar pales, hauran de disposar d'una base perforada per a permetre evacuar l'aigua i l'arena.

e) La maquinària haurà d'accedir a la platja pels vials disponibles, i evitarà afectar el perfil de la platja, excepte en casos de restauració del perfil, sota el control tècnic de les autoritats de costes. Una vegada s'accedisca a la platja se circularà sempre en paral·lel a la línia de costa i mai en perpendicular, excepte per a realitzar les maniobres de gir.

f) El punt anterior s'haurà d'aplicar amb particular cura en platges en què es tinga constància de la nidificació durant els últims anys de coriol camanegre (*Charadrius alexandrinus*). En este cas i amb la finalitat de minimitzar les possibilitats d'afecció a esta espècie, els treballs i la circulació (excepte per a l'accés a la platja) de la maquinària es realitzaran sempre en una franja de platja de 5 metres d'amplària adjacenta a la riba.

g) En platges amb sistemes dunars, s'establiran franges de reserva (3 m des de la vegetació natural o des del peu de la duna) en què la neteja serà manual i selectiva.

h) En platges de granulometries gruixudes s'han d'extremar les precaucions en les labors de neteja de la platja, amb manteniment de la precaució de no arrossegar la capa de cudols i arenes. En cas de ser inevitable, separar posteriorment les restes de fanerògames i algues dels cudols i les arenes i tornar-los a depositar en el seu lloc.

i) No s'han d'acumular arbitràriament els cudols i les arenes; s'ha de deixar a l'onatge este paper.

j) Els cudols i les arenes no han de ser tractats com a materials de rebuig, sinó que han de ser retornats a les platges.

k) S'assegurarà un sistema de control de les operacions de retirada temporal de restes de posidònia i gram, responsabilitat del contractista, per a evitar el frau i les extraccions sistemàtiques d'arena per a usos no autoritzats.

l) Es realitzaran periòdicament proves *in situ* amb les màquines de neteja mecànica per a mesurar el volum d'arena retirada, amb l'elaboració d'indicadors de seguiment. Este serà un criteri que prevalga a l'hora d'adquirir nous equips.

m) Els conductors dels equips de neteja realitzaran cursos d'instrucció, perquè la seua traça influeix decisivament en la reducció de l'arena retirada.

n) Es limitarà la freqüència de retirada de restes de fanerògames marines.

o) Les restes de posidònia no es poden retirar quan hi haja temporal o previsió meteorològica de temporal.

6. Selecció de zones d'apilament per a asseccament d'arribatges, en cas d'extracció.

Quan siga necessària l'extracció de les restes de posidònia i gram, es depositaran en àrees per a la dessecació i cribratge d'arena, tenint en compte:

a) En el cas que hi haja cordons dunars, les restes es depositaran pròximes a estos, però no damunt, excepte en projectes de restauració dunar degudament autoritzats per l'administració de costes i de medi ambient i supervisats per personal tècnic per a evitar danys en la morfologia i vegetació dunar.

5. Medidas para minimizar el impacto de la retirada de los arribatges

En los casos en los que se autorice la retirada de restos de fanerògames marinas, se seguirán las medidas para minimizar el impacto de la retirada, así como las de selección de zonas de acopio para secado. Una vez finalizada la temporada estival, se procederá a su devolución a la costa siguiendo el procedimiento descrito en el apartado siguiente.

Las medidas que deberán ponerse en práctica son:

a) La limpieza mecánica solo se permitirá si la superficie se encuentra seca (7 cm de profundidad del sediment). La limpieza en la zona húmeda se limitará a los residuos de origen humano y se realizará por medios exclusivamente manuales.

b) Se evitará la limpieza mecánica cuando exista previsión de viento fuerte, con el fin de reducir el transporte eólico.

c) No se aceptarán las prácticas de roturación y arado en profundidad de la playa.

d) La maquinaria a emplear ha de afectar mínimamente al sustrato, evitando el uso de maquinaria con cadenas. Preferentemente ha de estar provista de pinzas. En el caso de emplear palas, deberán disponer de una base perforada para permitir evacuar el agua y la arena.

e) La maquinaria deberá acceder a la playa por los viales existentes, y evitará afectar el perfil de la playa, salvo en casos de restauración del perfil, bajo el control técnico de las autoridades de costas. Una vez se acceda a la playa se circulará siempre en paralelo a la línea de costa y nunca en perpendicular excepto para realizar las maniobras de giro.

f) El punto anterior se deberá aplicar con particular cuidado en playas donde se tenga constancia de la nidificación durante los últimos años de chorlito patinegro (*Charadrius alexandrinus*). En este caso y con el fin de minimizar las posibilidades de afección a esta especie, los trabajos y la circulación (excepto para el acceso a la playa) de la maquinaria se realizará siempre en una franja de playa de 5 metros de anchura adyacente a la orilla.

g) En playas con sistemas dunares, se establecerán franjas de reserva (3 m desde la vegetación natural o desde el pie de la duna) donde la limpieza será manual y selectiva.

h) En playas de granulometrias gruesas se deben extremar las precauciones en las labores de limpieza de la playa, manteniendo la precaución de no arrastrar la capa de cantos y arenas. En caso de ser inevitable, separar posteriormente los restos de fanerògames y algas de los cantos y arenas y volverlos a depositar en su lugar.

i) No se deben acumular arbitrariamente los cantos y arenas, dejando al oleaje este papel.

j) Los cantos y arenas no deben de ser tratados como materiales de desecho, sino que tienen que ser devueltos en las playas.

k) Se asegurará un sistema de control de las operaciones de retirada temporal de restos de posidonia y seba, responsabilidad del contratista, para evitar el fraude y las extracciones sistemáticas de arena para usos no autorizados.

l) Se realizarán periódicamente pruebas *in situ* con las máquinas de limpieza mecánica que midan el volumen de arena retirada, con la elaboración de indicadores de seguimiento. Este será un criterio que prime a la hora de adquirir nuevos equipos.

m) Los conductores de los equipos de limpieza realizarán cursos de adiestramiento, pues su pericia influye decisivamente en la reducción de la arena retirada.

n) Se limitará la frecuencia de retirada de restos de fanerògames marinas.

o) Los restos de posidonia no se pueden retirar cuando haya temporal o previsión meteorològica de temporal.

6. Selección de zonas de acopio para secado de arribatges, en caso de extracción.

Cuando sea necesaria la extracción de los restos de posidonia y seba, se depositarán en áreas para su desecación y cribado de arena, teniendo en cuenta:

a) En el caso de que existan cordones dunares, los restos se depositarán próximos a estos, pero no sobre ellos, salvo en proyectos de restauración dunar debidamente autorizados por la administración de costas y de medio ambiente y supervisadas por personal técnico para evitar daños en la morfología y vegetación dunar.

b) Que siga preferentment una localització en una zona antropitzada amb la finalitat d'evitar impactes negatius sobre àrees de valor ecològic.

c) Que la zona tinga una superfície que permeta emmagatzemar quantitats elevades d'arribatges i procedir al seu assecament i apilament. L'aigua escorreguda pot distribuir-se per una gran superfície, amb la qual cosa se n'accelera l'evaporació en expandir-se en una fina làmina, que ha de permetre l'accés fàcil de camions i maquinària.

7. Procediment per a la devolució a la costa

7.1. Època de devolució

L'època per a efectuar la devolució de restes de fanerògames a les platges serà quan siga possible després del període estival, i en qualsevol cas sempre almenys entre els mesos de novembre i febrer.

7.2. Mètode de devolució

Quan les restes de posidònia i gram emmagatzemats corresponguen a arribatges mixtos, s'ha d'intentar eliminar la majoria de les restes que no corresponguen a estes fanerògames. En el cas de vegetals de grans dimensions (p. ex. canyes) poden separar-se amb facilitat relativa de les restes de posidònia i gram. Per a les restes d'algues, pot no ser necessari realitzar cap separació i ser retornada al litoral juntament amb les restes de fanerògames. En el cas de restes plàstiques voluminoses, ha d'intentar extraure's la majoria d'estos residus prèviament a la devolució al litoral. En el cas que les restes de posidònia i gram estiguen mesclades amb quantitats significatives de plàstics xicotets, difícilment separables de les restes de fanerògames i que es puga considerar que la seua devolució al litoral podria generar repercussions ecològiques negatives sobre l'hàbitat (d'acord amb l'article 6.2 del Decret 64/2022), estos arribatges no es retornaran al litoral, però s'hauran de reutilitzar en processos d'economia circular.

Es recomana que la devolució de les restes de posidònia i gram es realitze en condicions de relativa agitació de l'onatge, de manera que facilite la fragmentació i separació de les restes vegetals de les d'arena. En cas de predicció d'un gran temporal, és preferible avançar la devolució de les restes de posidònia i gram, perquè d'esta manera ajuden a frenar l'impacte de l'onatge en la línia de costa.

Les restes de posidònia i gram han d'abocar-se en diverses zones al llarg de la platja i no concentrar-les en un únic punt, per a afavorir una distribució homogènia. L'abocament ha de ser escalonat i es respectaran uns períodes de temps en funció del comportament observat dels arribatges, per a cada lloc específic.

S'ha d'analitzar la dinàmica litoral de cada zona que influeix en el transport sedimentari, perquè el material retornat al litoral no es perda, per exemple, per corrents no conegudes o per corrents de ressaca.

Amb caràcter general, les restes de posidònia i gram s'incorporaran al substrat costaner, preferentment a la mateixa platja a la qual arriben, però sempre dins del mateix terme municipal.

8. Procediment de sol·licitud

Els ajuntaments interessats a sol·licitar autorització per a la retirada de restes de fanerògames marines de les seues platges hauran de sol·licitar l'autorització corresponent als servicis territorials de la conselleria competent en matèria de medi ambient, amb l'ompliment del formulari corresponent en què es detallarà:

– Municipi.

– Nom de la platja.

– Classificació de la platja, d'acord amb el catàleg de platges del PATIVEL (D 58/2018).

– Si és el cas, espai de la Xarxa Natura 2000 o espai natural protegit en el qual es trobe totalment o parcialment inclosa.

– Procediment de retirada de restes que s'emprarà: manual o mecànic, i en este últim cas, detallar tipus de maquinària (inclouent-hi el tipus de pinça o pala i les característiques de porositat d'esta).

– Freqüència de retirada.

– Destinació de les restes retirades. En cas de ser diverses, detallar percentatge estimat:

a) apilament per a devolució

b) compostatge (justificar)

c) per a picadors o llits de bestiar (justificar)

d) altres activitats d'economia circular (justificar i detallar).

b) Que preferentemente, sea una localización en una zona antropizada con el fin de evitar impactos negativos sobre áreas de valor ecológico.

c) Que la zona tenga una superficie que permita almacenar elevadas cantidades de arribazones y proceder a su secado y acopio. El agua escurrida puede distribuirse por una gran superficie con lo que se acelera su evaporación, al expandirse en una fina lámina y que permita el fácil acceso de camiones y maquinaria.

7. Procedimiento para su devolución a la costa

7.1. Època de devolució

La época para efectuar la devolución de restos de fanerógamas a las playas será en cuanto sea posible tras el periodo estival, y en cualquier caso siempre al menos entre los meses de noviembre y febrero.

7.2. Método de devolució

Quando los restos de posidonia y seba almacenados correspondan a arribazones mixtos, se debe intentar eliminar la mayor parte de los restos que no correspondan a estas fanerógamas. En el caso de vegetales de porte grande (p.ej. cañas) pueden separarse con relativa facilidad de los restos de posidonia y seba. Para los restos de algas, puede no ser necesario realizar ninguna separación y ser devuelta al litoral junto con los restos de fanerógamas. En el caso de restos plásticos voluminosos, debe intentar extraerse la mayor parte de estos residuos previo a la devolución al litoral. En el caso de que los restos de posidonia y seba estén mezclados con cantidades significativas de pequeños plásticos, difícilmente separables de los restos de fanerógamas, y que se puedan considera que su devolución al litoral pueda generar posibles repercusiones ecológicas negativas sobre el hábitat (de acuerdo con el artículo 6.2 del Decreto 64/2022), estas arribazones no se devolverán al litoral pero se deberán reutilizar en procesos de economía circular.

Se recomienda que la devolución de los restos de posidonia y seba se realice en condiciones de relativa agitación del oleaje, de forma que facilite la fragmentación y separación de los restos vegetales frente a los de arena. En caso de predicció de un gran temporal, es preferible adelantar la devolución de los restos de posidonia y seba, para que de esta forma ayuden a frenar el impacto del oleaje en la línea de costa.

Los restos de posidonia y seba deben verterse en diversas zonas a lo largo de la playa y no concentrarlos en un único punto, para favorecer su distribución homogénea. El vertido debe ser escalonado respetando unos periodos de tiempo en función del comportamiento observado de los arribazones, para cada lugar específico.

Se debe analizar la dinámica litoral de cada zona que influye en el transporte sedimentario, para que el material retornado al litoral no sea pierda p.ej. por corrientes no conocidas o por corrientes de resaca.

Con carácter general los restos de posidonia y seba se incorporarán al sustrato costero, preferentemente a la misma playa a la que lleguen, pero siempre dentro del mismo término municipal.

8. Procedimiento de solicitud

Los ayuntamientos interesados en solicitar autorización para la retirada de restos de fanerógamas marinas de sus playas, deberán solicitar la correspondiente autorización a los servicios territoriales de la Conselleria competente en materia de medio ambiente, cumplimentando el correspondiente formulario en el que se detallará:

– Municipio.

– Nombre de la playa.

– Clasificación de la playa, de acuerdo con el Catálogo de playas del PATIVEL (D 58/2018).

– En su caso, espacio de la Red Natura 2000 o espacio natural protegido en el que se encuentre total o parcialmente incluida.

– Procedimiento de retirada de restos que se empleará: manual o mecánico, y en este último caso, detallar tipo de maquinaria (incluido el tipo de pinza o pala y las características de porosidad de esta).

– Frecuencia de retirada.

– Destino de los restos retirados. En caso de ser varios detallar porcentaje estimado:

a) acopio para devolución

b) compostaje (justificar)

c) para picaderos o lechos de ganado (justificar)

d) otras actividades de economía circular (justificar y detallar).

– Procediment de devolució a la platja: adjuntar croquis de les zones de devolució, maquinària que intervindrà i data prevista per a la realització.

La sol·licitud podrà realitzar-se per a la totalitat de les platges d'un municipi, sempre que s'especifiquen les condicions de cada una d'elles, d'acord amb la classificació del PATIVEL i del règim de protecció (Xarxa Natura 2000, espais naturals protegits).

Les sol·licituds per a la retirada excepcional exposada en la lletra c del punt 4.2 d'este manual, seran puntuals i hauran de sol·licitar-se únicament una vegada haja remés el temporal o el fenomen costaner que haja causat l'acumulació extraordinària.

9. Condicions de l'autorització

L'autorització podrà concedir-se per a un període màxim de quatre anys. L'autorització atorgada inclourà l'obligatorietat de remetre anualment a la direcció territorial corresponent el registre de les quantitats i les característiques de les restes arreplegades.

L'autorització inclourà l'obligatorietat d'impartir una acció formativa al personal encarregat de la retirada i la reposició de les restes, basada en el contingut d'este manual.

En cas d'incompliment de les condicions de l'autorització corresponent, esta podrà ser revocada, amb audiència prèvia als interessats.

10. Informació ambiental

És important ressaltar la necessitat d'aprofundir en l'adopció d'activitats d'educació ambiental per a fomentar un canvi en la percepció dels usuaris de les platges respecte a la presència i la utilitat dels arribatges en les platges. Per tant, es recomana l'execució de campanyes divulgatives específiques, amb accions com ara:

– Cartells o panells informatius en les platges objecte de l'actuació.

– Exposicions itinerants que es puguin instal·lar en les mateixes platges en què tindran lloc les actuacions.

– Difusió mitjançant portals web i xarxes socials, de manera que el missatge es trasllade al major nombre d'usuaris possible.

– Procedimiento de devolución a la playa: adjuntar croquis de zonas de devolución, maquinaria que intervendrá, y fecha prevista para su realización.

La solicitud podrá realizarse para la totalidad de las playas de un municipio, siempre que se especifiquen las condiciones de cada una de ellas, de acuerdo con la clasificación del PATIVEL y del régimen de protección (Natura 2000, espacios naturales protegidos).

La solicitud para retirada excepcional expuesta en la letra c) del punto 4.2 de este Manual, serán puntuales y deberán solicitarse únicamente una vez haya remitido el temporal o fenómeno costero que haya causado la acumulación extraordinaria.

9. Condiciones de la autorización

La autorización podrá concederse para un período máximo de 4 años. La autorización otorgada incluirá la obligatoriedad de remitir anualmente a la dirección territorial correspondiente el registro de las cantidades y características de los restos recogidos.

La autorización incluirá la obligatoriedad de impartir una acción formativa al personal encargado de la retirada y reposición de los restos, basado en el contenido de este manual.

En caso de incumplimiento de las condiciones de la correspondiente autorización, esta podrá ser revocada, previa audiencia a los interesados.

10. Información ambiental

Es importante resaltar la necesidad de profundizar en la adopción de actividades de educación ambiental, para fomentar un cambio en la percepción de los usuarios de las playas respecto a la presencia y utilidad de los arribazones en las playas. Por tanto, se recomienda la ejecución de campañas divulgativas específicas, con acciones, por ejemplo, como:

– Carteles o paneles informativos en las playas objeto de la actuación.

– Exposiciones itinerantes que se puedan instalar en las propias playas donde van a tener lugar las actuaciones.

– Difusión a través de portales web y redes sociales, de forma que el mensaje se traslade al mayor número de usuarios posible.